

Hänvisning

Kontaktperson

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av regeringens proposition (RP 15/2017 rd) med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse i fråga om de bestämmelser som gäller Ålands finansiella ställning.

Allmänt

Hänvisande till utkastet till proposition till riksdagen om komplettering av regeringens proposition (RP 15/2017 rd) och Ålandsdelegationens yttrande av den 2 juni 2017 avger landskapsregeringen, efter att ha konsulterat självstyrelsepolitiska nämnden, nu detta yttrande.

Ålands landskapsregering anser att den reform som gäller inrättande av landskap och ordnande av social- och hälsovården (nedan social- och hälsovårdsreformen) ska genomföras så att den är neutral med beaktande av självstyrelsen och dess finansieringssystem.

I den kompletterande propositionen föreslås införande av ett åländskt landskapsavdrag vars syfte är att förhindra att social- och hälsovårdsreformen leder till en skärpt statsbeskattning av förvärvsinkomster för skattskyldiga bosatta i landskapet Åland, varvid nivån på kommunalskatten inte behöver ändras på Åland. Även utdelningen av samfundsskatten enligt 12 § i lagen om skatteredovisning förändras i samband med reformen varvid skatteinkomsterna för kommunerna på Åland påverkas.

I de förhandlingar som förts mellan landskapsregeringen och finansministeriet har landskapsregeringen i första hand konstaterat att social- och hälsovårdsreformen naturligast kan neutraliseras i förhållande till Åland om lagstiftningsbehörigheten i fråga om förvärvsinkomstbeskattningen överförs till lagtinget.

Ålandsdelegationens yttrande

Ålandsdelegationen avgav den 2 juni ett yttrande gällande ett förslag till kompletterande proposition. Ålandsdelegationen intar en särskild roll i självstyrelsesystemet och ger på begäran utlåtanden till statsrådet och ministerierna samt till landskapsregeringen och domstolar gällande tolkning av självstyrelselagen.

Av yttrandet framgår bl.a. följande: "Skattegottgörelsen fastställs av Ålandsdelegationen i enlighet med de riktlinjer som anges i självstyrelselagens 49 §. Enligt nämnda paragraf utgör relationen mellan den i landskapet och riket debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten grunden för beräkandet av skattegottgörelsen. Av framställningen ovan framgår hur Ålandsdelegationen uppfattat och tillämpat begreppet inkomst- och förmögenhetsskatt. Denna tillämpning, som inte vare sig finansministeriet eller Ålands landskapsstyrelse/-regering har ifrågasatt, har följts alltsedan den första skattegottgörelsen fastställdes enligt gällande självstyrelselag. Både ordalydelsen i 49 § och motiveringen till paragrafen förutsätter att den för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten i landskapet respektive i riket i dess helhet ska beaktas vid fastställandet av skattegottgörelsen. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning möjliggör gällande ordalydelse i självstyrelselagens 49 § inte att av den debiterade skatten på förvärvsinkomster på föreslaget sätt endast skulle beaktas den proportionella andel som motsvarar statsskatterna före vård- och landskapsreformen, utan de debiterade statsskatterna ska beaktas i sin helhet. Lagstadgade avdrag görs på tjänstens vägnar före debiteringen av skatterna. Den av finansministeriet föreslagna modellen, enligt vilken den del av den framtida inkomstskatten i riket som utgör en förhöjning på grund av social- och hälsovårdsreformen inte skall beaktas som en i landet debiterad inkomstskatt vid uträkandet av skattegottgörelsen, är inte förenlig med de i 49 § i självstyrelselagen uppställda rekvisiten för hur skattegottgörelse kan och skall räknas fram utgående från debiterade skatter, för att sedan fastställas av Ålandsdelegationen."

Ålandsdelegationens slutsats är därmed "... att ändringar i det ekonomiska systemet mellan Åland och riket kan göras endast genom en ändring av självstyrelselagen på det sätt som anges i lagens 69 §, såvitt annat förfarande inte anges i självstyrelselagen."

Delegationen som i yttrandet uteslutande granskat förslaget effekter på skattegottgörelsen konstaterar att det däremot inte föreligger hinder för att Ålandsdelegationen i anslutning till beslutet att konstatera hur stor skattegottgörelsen skulle vara om man vid uträkningen inte skulle beakta den av social och hälsovårdsreformen föranledda förhöjningen av inkomstskatten.

Landskapsregeringens slutsatser

Landskapsregeringen har, liksom Ålandsdelegationen, uppfattningen att det enda korrekta sättet att reglera social- och hälsovårdsreformens effekter i förhållande till självstyrelsesystemet är genom en ändring av självstyrelselagen. Ändringen skulle innebära att bestämmelsen om skattegottgörelsen beaktar avdragets effekter. En proposition om detta bör föras till riksdagen, nu som en teknisk ändring, vilken kan tas med 5/6 dels majoritet av riksdagen och kvalificerad majoritet i lagtinget.

Ålandsdelegationen konstaterar, såsom anges ovan, att ändringar i det ekonomiska systemet mellan Åland och riket kan göras endast genom en ändring av självstyrelselagen på det sätt som anges i lagens 69 §. Utgående från detta anser landskapsregeringen att en utebliven ändring av självstyrelselagen, så att bestämmelsen om skattegottgörelsen beaktar avdragets effekter, kan riskera att avdragets effekter på skattegottgörelsen inte kommer att klara en prövning av dess förenlighet i förhållande till grundlag och självstyrelselag.

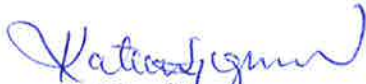
Landskapsregeringen konstaterar att efter förhandlingar på regeringsnivå är det riksdagen och lagtinget som enligt 47 § 5 mom. självstyrelselagen äger besluta om en ändring av avräkningsgrunden. För att en ändring av avräkningsgrunden ska kunna genomföras krävs att båda parlamenten omfattar ändringen och därmed den föreslagna nivån.

För att i den uppkomna situationen säkerställa en finansiellt neutral social- och hälsovårdsreform och för att trygga landskapet Ålands finansiering bör avräkningsgrunden kvarstå på nuvarande nivå d.v.s. 0,45 procent till dess en helhetslösning erhållits. Därigenom garanterar den förhöjda avräkningen skattegottgörelsen, som Ålandsdelegationen räknar ut. Landskapsregeringen är således inte införstådd i att återställandet av skattegottgörelsen blir en fråga som riksdagen ensidigt kan besluta om i budgetbehandlingen.

Landskapsregeringen avser återbetala mellanskillnaden mellan den förhöjda avräkning som social- och hälsovårdsreformen förorsakar och den summa avräkningen borde ge utan reformen. Vid beräkningen ska den av Ålandsdelegationen beräknade fiktiva skattegottgörelsen, förändringen av samfundsbeskattningen samt en förhöjning om 15 miljoner euro som landskapsregeringen äskat om beaktas.

Landskapsregeringen konstaterar åter igen att det mest ändamålsenliga alternativet är att lagstiftningsbehörigheten i fråga om förvärvsinkomstbeskattningen överförs till landskapet.

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell

FÖR KÄNNEDOM:

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden
Justitieministeriet
Ålandsdelegationen

